

Dřívější spoj

Crrrr, zazvonilo na konec hodiny. Popadla jsem učebnici a penál, rychle je hodila do tašky a spěšnou chůzí se vydala na autobusovou zastávku. Odpadla nám poslední hodina, a tak jsem měla šanci stihnout dřívější autobus domů. Když jsem přišla na zastávku cestující už nastupovali. Aniž bych si vyndala sluchátka z uší jsem řidiči ukázala studentkou cestovní průkazku. Jen kývnul hlavou a nechal mě pokračovat dál do autobusu. Hned po vyjetí autobusu mi na cestě něco nesesedlo, ale uklidňovala jsem se myšlenky na tu možnost, že dřívější autobus může jezdit jinou cestou.

„Slečno, vystupte, prosím. Jsme na konečný,“ vzbudil mě hlas řidiče stojícího vedle mě. „Promiňte, asi jsem usnula.“ Zvedla jsem se a vystoupila z autobusu. „Kde to sakra jsem?“ Vykřikla jsem. Slušně oblečený mladík stojící naproti mně odpověděl: „V Terezíně, slečno.“ „Cože?“ vrhla jsem na něj zděšený pohled. „Terezín, město nedaleko Litoměřic, za druhé světové války zde bylo židovské ghetto...“ „Ale to já vím, ale já jsem chtěla domů a ne sem,“ zamračila jsem se. „Pročpak byste chtěla domů? Když už tu jste, tak se tu aspoň můžete porozhlédnout. Klidně Vás tu provedu. Pracuji v místním muzeu, takže to bude stát za to,“ pousmál se mladík. Po chvíli váhání jsem na jeho nabídku kývla. Vydali jsme se tedy do ulic Terezína.

„Pevnost Terezín byla založena Josefem II. Koncem 18. století,“ začal mladík cestou s výkladem. Jeho projev byl zajímavý, mluvil spisovně. Dalo mi to dokonce víc znalostí než několik hodin dějepisu. „Hlavní pevnost má tvar osmiúhelníku, který je protáhlý ve směru na sever a jih. Do pevnosti dříve vedly čtyři brány.“ „Nemohli bychom, prosím, přejít rovnou k druhé světové válce? Zítرا píšeme test z dějepisu,“ přerušila jsem mladíka. „Dobře, Vaše přání je mi rozkazem, slečno,“ pousmál se a vrátil se k výkladu. Jelikož pracuje jako průvodce u památníku, dokázal mě bez poplatku provést úplně všude. Procházeli jsme celami, kde jsou dnes expozice na určitá témata týkající se převážně druhé světové války. Mohla jsem si jen představovat, jak tam kdysi mohli vězni žít. Dělal se mi z toho špatně. Jak mohl někdo někdy být tak krutý?

„A tudy se dostaneme na první nádvoří Malé pevnosti, kde byli vězni přijímáni a odevzdávali své osobní dokumenty a šaty. Dostávali zde také vězeňský oděv, lžící, talíř a deku,“ oznámil mladík a rukou ukázal na bránu s nápisem Arbeit macht frei. Ztuhla jsem a po celém těle mi naskočila husí kůže. Vzpomněla jsem si na dokument z hodiny dějepisu. Najednou jsem viděla před očima zubožené postavy... Na takové věci se nezapomíná. Ukápla mi slza. Mladík mi podal kapesník. „Vím, je to silný zážitek, představovat si, co se zde dělo. Jako by tu minulost stále žila. Lidé by si to měli připomínat a vzít si ponaučení, snažit se takovým věcem vyvarovat. Chcete ještě pokračovat nebo toho už bylo moc?“ Setřela jsem kapesníkem slzu a odpověděla: „No, jestli máte ještě dost kapesníků, kdybych se zase rozbrečela...“ „Dobře, tak pokračujeme.“

Mladík mi ukázal nemocnici, márnice, pak jsme prošli tunelem a dostali jsme se až na popraviště. „Zde bylo za druhé světové války popraveno alespoň 250 vězňů, nejčastěji je stříleli,“ domluvil mladík a jemně zdvihl ruku na znamení, abych se podívala na zeď za mnou. Byly na ní vidět stopy kulek. Znova se mi dělalo špatně a otázku: „Jak mohl být někdo tak

krutý?“ jsem dokonce vyřkla nahlas. „Nevím, muselo to chtít hodně nelidskosti,“ mladík se na chvíli odmlčel, „bude Vás zajímat i Muzeum ghetta?“ Vytáhla jsem z kapsy již jednou použitý kapesník opět jsem setřela svou slzu a kývla jsem. V muzeu jsem se dozvěděla snad vše o Konečném řešení židovské otázky.

„Můžu se Vás na něco zeptat?“ ozval se do ticha mladíkův hlas. „Asi ano,“ odpověděla jsem a čekala jsem na otázku. „Ehm, jak to říci... Vás se tato prohlídka hodně dotýká...“ „Je to pro mne hodně osobní,“ přerušila jsem ho, „mého pradědečka z babiččiny strany sem za druhé světové války odvedli.“ „Oh, promiňte,“ omlouval se mladík. „V pořádku,“ zamumlala jsem.

Na mém hlase byl znát smutek. Při celé prohlídce jsem vzpomínala na fotky, které jsme před rokem po smrti babičky objevili na půdě. Byly tam nikdy neodeslané dopisy a fotky. Pravděpodobně měly být pro pradědečka, aby věděl, že je jeho rodina v pořádku, ale očividně se k němu nikdy nedostaly. Mám od té doby v peněžence pradědečkovu fotku. Připomíná mi, čím vším si musela naše rodina projít. Doopravdy se na to nedá zapomenout. A také musím přiznat obdiv k mé babičce. Vždy vystupovala jako silná žena, i přesto, čím vším si jako malé dítě prošla. Ano, minulost je stále živá! Není to jen záležitost muzeí či pietních míst. Je v našich vzpomínkách a dotýká se nás. Stále....